

provincie **HOLLAND**
ZUID

Handleiding opstellen beeldkwaliteitsparagraaf

Handleiding voor het opstellen van een beeldkwaliteitsparagraaf met behulp van het gebiedsprofiel ruimtelijke kwaliteit.

Inhoud

- 1. Inleiding 3 ▶
- 2. Een beeldkwaliteitsparagraaf? 4 ▶
- 3. Opbouw beeldkwaliteitsparagraaf 6 ▶
 - 3.1 Het landschap 8 ▶
 - 3.2 Landschappelijke en stedenbouwkundige structuren 9 ▶
 - 3.3 De kavel 11 ▶
 - 3.4 Het gebouw 12 ▶
- 4. Gebiedsprofiel als handreiking 13 ▶

KADERSTELLEND

provinciaal

Kwaliteitskaart

gemeente

Beeldkwaliteitsparagraaf

1. Inleiding

De provincie Zuid-Holland zet in op ruimtelijke kwaliteit. De [kwaliteitskaart uit de Visie ruimte en mobiliteit](#) laat zien hoe de provincie hier invulling aan geeft. Bij de kaart zijn richtpunten geformuleerd die aangeven hoe de provincie met waarden en kenmerken wil omgaan. Aan gemeenten wordt gevraagd een motivering op te stellen als het bestemmingsplan een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bij voorkeur vastgelegd in een beeldkwaliteitsparagraaf. Dit is nodig als de ontwikkeling raakt aan een van de richtpunten uit de kwaliteitskaart of in een bijzonder of kwetsbaar gebied ligt. Uit deze motivering moet blijken dat de ruimtelijke kwaliteit tenminste gelijk blijft.

2. Een beeldkwaliteitsparagraaf?

Er bestaan geen formele regels voor het opstellen van een beeldkwaliteitsparagraaf. De vorm, omvang en de mate van detail kunnen verschillen. Een beeldkwaliteitsparagraaf kan opgesteld worden voor een specifiek gebied met eigen kenmerken. Voorbeelden zijn: Ingrepen in een lint of in een karakteristieke polder, een uitbreiding van een dorp enzovoorts. Een beeldkwaliteitsparagraaf kan ook opgesteld worden voor één enkele kavel.

Dit document helpt u door te laten zien uit welke onderdelen een beeldkwaliteitsparagraaf kan bestaan. Daarbij wordt aangegeven welke informatie u uit het gebiedsprofiel kunt gebruiken. De handleiding is bedoeld voor gemeenten, initiatiefnemers en adviseurs die te maken hebben met ontwikkelingen die invloed hebben op de ruimtelijke kwaliteit.

Verschil tussen een beeldkwaliteitsparagraaf en een beeldkwaliteitsplan?

Een beeldkwaliteitsparagraaf is nodig als onderdeel van het bestemmingsplan bij wijzigingen die raken aan de richtpunten uit de kwaliteitskaart. Een beeldkwaliteitsplan is een rapport dat losstaat van een bestemmingsplan.

Onderdelen uit dit plan kunnen terugkeren in het bestemmingsplan. Een beeldkwaliteitsplan kan integraal worden opgenomen in een bestemmingsplan. Voor een uitgebreid voorbeeld van een beeldkwaliteitsplan kunt u de voorbeeldplannen op de provinciale site raadplegen.

3. Opbouw beeldkwaliteitsparagraaf

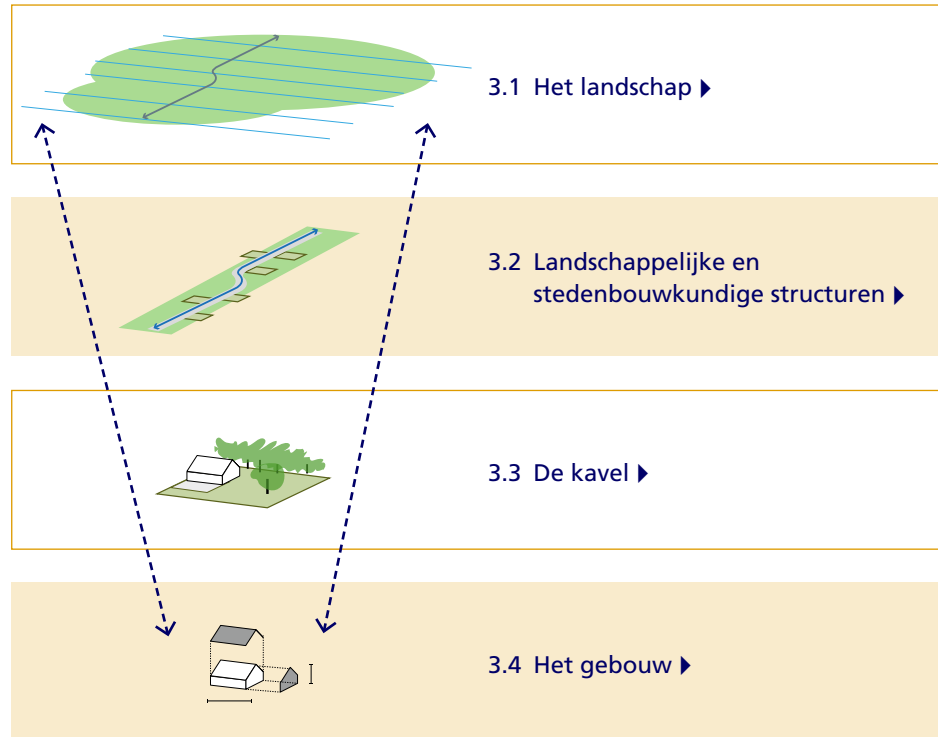
De volgende onderdelen, gerangschikt op schaal van het landschap tot de schaal van het gebouw, zijn relevant voor het opstellen van een beeldkwaliteitsparagraaf:

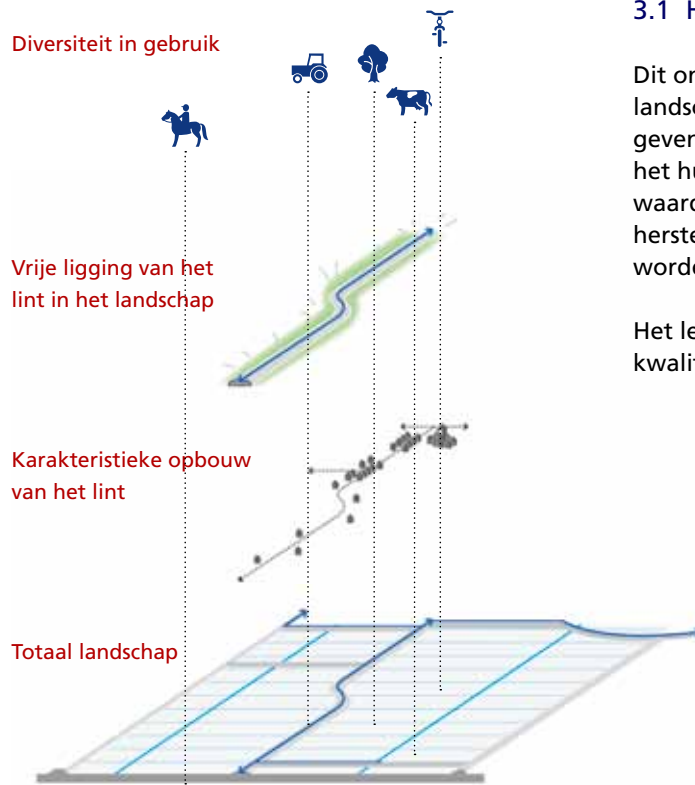
- 3.1 Het landschap ▶
- 3.2 Landschappelijke en stedenbouwkundige structuren ▶
- 3.3 De kavel ▶
- 3.4 Het gebouw ▶

Niet alle onderdelen worden gevraagd door de provincie. Ook zijn niet alle onderdelen voor elke ontwikkeling even relevant. Het is bijvoorbeeld niet nodig om voor een woning in een bebouwingslint het landschap uitgebreid te beschrijven. Wel kan een uitwerking van het lint helpen om te motiveren hoe de nieuwbouw past in het bestaande lint.

De verschillende schalen waaruit een beeldkwaliteitsparagraaf kan bestaan. De schalen kunnen leidend zijn voor een mogelijke hoofdstuk opbouw van de beeldkwaliteitsparagraaf.

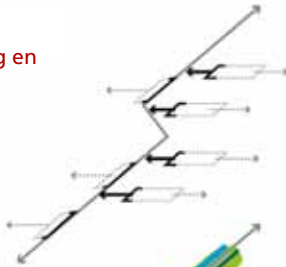

3.1 Het landschap

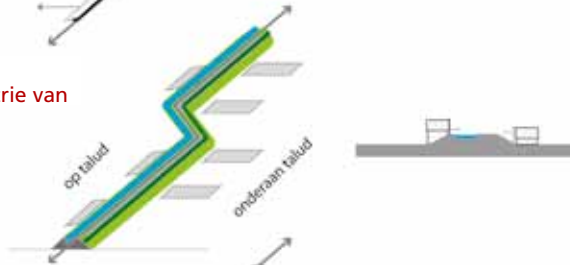
Dit onderdeel beschrijft de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Historische kaarten en foto's van het gebied geven inzicht in het verhaal van het landschap. Het verklaart het huidige landschapsbeeld. Het omvat de belangrijkste waarden van het landschap en geeft aan wat er behouden, hersteld of versterkt moet worden. Dit onderdeel kan worden 'geknipt' uit het gebiedsprofiel.

Het legt daarbij een relatie met de richtpunten uit de kwaliteitskaart en de ambities uit de gebiedsprofielen.

Kavelrichting en
ontsluiting

Asymmetrie van
het lint

Zicht vanaf en
op het lint

3.2 Landschappelijke- en stedenbouwkundige structuren

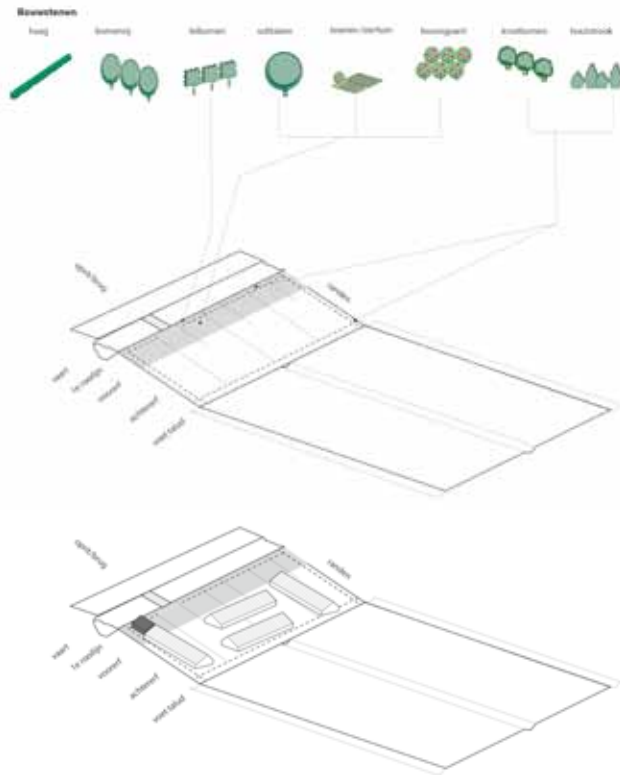
In dit onderdeel worden verbanden gelegd tussen verschillende structuren in het landschap. Het behandelt de verschillende onderdelen die voorkomen in het gebied. Thema's die aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: grondgebruik van het gebied, kwaliteiten en knelpunten van het landschap, belangrijke zichtlijnen, de opbouw van een lint, recreatieve functie en verkeersfunctie.

De resultaten worden verbeeld in een overzichtelijke [beeldkwaliteitskaart](#). Deze kaart laat in één oogopslag zien wat de belangrijkste ruimtelijke kwaliteiten in een gebied zijn. Ook hier zijn onderdelen uit het gebiedsprofiel voor te gebruiken. Soms moet dit verder uitgewerkt worden.

Mogelijk resultaat 3.2:
een Beeldkwaliteitskaart

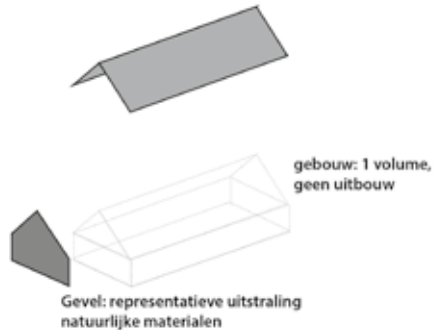
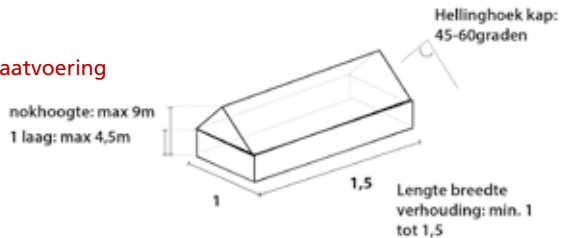
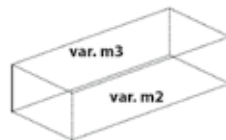
LEGENDA BEELDKWALITEITSKAART

Erven Losse erven Buurtschap Dorp Concentratiegebied glas Ongewenste bebouwing	Beplanting Karakteristieke solitaire bomen Hagen Geriefhout/hakhoutbos Overige beplanting Ongewenste beplanting Bomenrij Dijklint Dijktafud (gras) Lint: zachte kade, vaart, harde kade, weg (gedowngrade) Recreatieve route boezem tocht/ hoofdwatergang poldersloot/karakteristieke verkaveling	ID dragers Rijksmonument Gemeentemonument Karakteristiek bouwwerk Bruggen Gemaal Zichrelaties Hoofdzichtlijnen zichtlijnen/doorrijlijnen Recreatief knooppunt	Begrenzing Rooilijn; vanaf hier gebouwen Achterste bouwlijn; tot hier gebouwen Uiterste perceelsgrens; geen bebouwing Molenblotop; hierbinnen geen opgaande elementen boven 4m
Bebouwing Woning Bedrijfsgebouw Agrarisch bedrijfsgebouw Bijzonder gebouw Cultuurhistorische waardevol gebouw Ongewenste bebouwing (kassen)			

3.3 De kavel

Dit onderdeel beschrijft de opbouw op de schaal van de kavel. Het beschrijft de uitgangspunten voor de ruimtelijke kwaliteit van aard en positie van het te realiseren gebouw / de gebouwen en van de directe omgeving (erfbepanting, oprit, etc.).

Bouwingsprincipes: Bedrijfsbebouwing**Breedte < 15m****Architectuur****Maatvoering****Oppervlakte****3.4 Het gebouw**

Dit hoofdstuk gaat over de eigenschappen van het gebouw of de afzonderlijke gebouwen op de kavel. Aspecten als kap- en goothoogte, materiaalgebruik komen aan de orde. Dit onderdeel is aan de orde als een gemeente randvoorwaarden wil stellen aan nieuwe bebouwing.

4. Gebiedsprofiel als handreiking

Een gebiedsprofiel kan helpen bij het vullen van de beeldkwaliteitsparagraaf. In het digitaal portaal van de gebiedsprofielen is de informatie over alle gebiedsprofielen te vinden. [De zestien gebiedsprofielen](#) bestaan allemaal uit de volgende drie onderdelen:

A: Kenschets of verhaal van de streek

Dit onderdeel beschrijft de historische opbouw van het landschap, de kenmerken van het gebied en de ontwikkelingen die er spelen.

B: Kaarten

Dit onderdeel beschrijft per legenda-eenheid uit de kwaliteitskaart de verschillende landschappelijke kenmerken en benoemt daarbij gebied specifieke ambities.

C: De praktijk

Dit onderdeel toetst de gestelde ambities aan de hand van een praktijkvoorbeeld van een ontwikkeling die op het gebied af kan komen. Vanuit de ambities zijn bouwstenen opgesteld die richting geven aan het ontwerp.

In [het schema op de pagina 15](#) is aangegeven welke onderdelen uit het gebiedsprofiel gebruikt kunnen worden in de beeldkwaliteitsparagraaf.

Gebiedsprofielen

De kwaliteitskaart is het kader voor het opstellen van een beeldkwaliteitsparagraaf. Voor de uitwerking in een beeldkwaliteitsparagraaf is deze kaart te abstract. Mede daarom heeft de provincie in samenwerking met partners uit de regio (gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties) gebiedsprofielen ruimtelijke kwaliteit opgesteld. Het gebiedsprofiel beschrijft de gebiedsspecifieke kenmerken en geeft aan hoe we daar mee om willen gaan. Deze gebiedsprofielen zijn een hulpmiddel en inspiratiebron voor het opstellen van een beeldkwaliteitsplan of -paragraaf.

Schema relatie beeldkwaliteitsparagraaf met kwaliteitskaart 'Visie ruimte en mobiliteit' en gebiedsprofiel.

In het schema is te zien dat de onderdelen 'Kenschets' (A) en 'Kaarten' (B) uit het gebiedsprofiel informatie bevatten voor het landschap en de structuren van de beeldkwaliteitsparagraaf. Deze informatie kunt u kopiëren uit het gebiedsprofilenportaal en zo nodig bewerken ten behoeve van de beeldkwaliteitsparagraaf. De bewerking naar het lokale niveau is veelal maatwerk.

Naarmate de schaal lokaler wordt is er minder informatie uit het gebiedsprofiel te halen. De taak ligt bij de initiatiefnemer

en de gemeente om hier invulling aan te geven en zo nodig nadere uitgangspunten op te stellen. Een initiatiefnemer of gemeente kan indien gewenst een adviseur (landschapsarchitect of stedenbouwkundige) raadplegen om deze vertaalslag te maken. De voorbeelden uit 'De praktijk' (C) van het gebiedsprofiel zijn bedoeld als inspiratie en laten zien hoe de geformuleerde uitgangspunten in een beeldkwaliteitsplan of -paragraaf richting kunnen geven aan ontwikkelingen in een gebied.

Colofon

Dit is een publicatie van de provincie Zuid-Holland
Maart 2016

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl

Tekst
provincie Zuid-Holland

Foto's en afbeeldingen
Bosch Slabbers Landschapsarchitecten
Provincie Zuid-Holland

Ontwerp en productiebegeleiding
Bureau Mediadiensten, provincie Zuid-Holland

268012